

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Autorekisterikeskuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että nykyisestä autorekisterikeskuksesta muodostetaan valtion liikelaitoksista annetun lain mukainen valtion liikelaitos, jonka nimi on Autorekisterikeskus. Ehdotettu laki Autorekisterikeskuksesta on valtion liikelaitoksista annetussa laissa tarkoitettu laitoskohtainen laki.

Esityksen tavoitteena on parantaa autorekisterikeskuksen toimintaedellytyksiä, palvelujen laatua ja toiminnan tuottavuutta. Lisäksi liikelaitosuudistus korostaa autorekisterikeskuksen omaa taloudellista vastuuta ja kehittää mahdollisuuksia ohjata laitosta eduskunnan ja valtioneuvoston asettamien palvelu- ja tulostavoitteiden mukaisesti. Liikelaitosmuoto tarjoaa myös nykyistä paremmat mahdollisuudet joustavaan henkilöstöpolitiikkaan.

Ehdotetussa laissa annettaisiin Autorekisterikeskuksen ominaispiirteistä johtuvat mainittua valtion liikelaitoksia koskevaa yleislakia täydentävät säännökset.

Autorekisterikeskuksen tulisi toimia liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti. Sen tulisi huolehtia ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröinti- sekä kuljettajantutkintopalvelujen kehittämisestä ja tarjonnasta asiakkaiden ja koko yhteiskunnan tarpeiden mukaisesti. Viranomaistehtäviä hoitaisi Autorekisterikeskuksessa

erillinen ajoneuvohallinnon yksikkö, jolla olisi päättävä valta laitoksen toimivaltaan liittyvissä viranomaistehtävissä. Vuonna 1994 Autorekisterikeskuksen tehtäväalueille on tarkoitus avata kilpailu, jolloin viranomaistehtävät siirrettäisiin pois liikelaitoksesta.

Autorekisterikeskuksen talous järjestettäisiin pääpiirteissään yleislain mukaisesti. Kilpailutilanteessa laitos päättäisi valtion liikelaitoksista annetussa laissa omaksutun periaatteen mukaisesti pääsääntöisesti itse hinnoittelustaan. Esityksen mukaan asetuksella säädettäisiin ne palvelut, joiden hinnoista tai hintojen yleisestä tasosta määräisi valtioneuvosto. Laitoksen siirryttyä kilpailutilanteeseen liikenneministeriö ja verohallitus korvaisivat laitokselle sen nykyisin suorittamat viranomais- ja toimeksiantotehtävät. Jos laitokselle määrätään jokin muu merkittävä kannattamaton tehtävä tai velvoite, jota ei ole otettu huomioon tulostavoitetta määrättäessä, asianomainen viranomainen korvaisi sen vastaavasti.

Autorekisterikeskuksen henkilöstö säilyttäisi esityksen mukaan nykyisiin palvelussuhteisiinsa kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys**1.1. Tavoitteet**

Ajoneuvokanta on kasvanut voimakkaasti 1980-luvulla. Katsastettujen henkilöautojen määrä kasvoi viime vuosikymmenen aikana yli 50 %. Ajoneuvojen liikenneturvallisuutta koskeviin määräyksiin on samaan aikaan tullut useita merkittäviä uudistuksia, jotka ovat vaikuttaneet ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtäviin. Ajoneuvolainsäädännön muutosta vuoden 1993 alusta ollaan paraikaa valmistelussa, jotta käytäntömme vastaisi paremmin yleiseurooppalaisia vaatimuksia. Tämä asettaa uusia haasteita myös autorekisterikeskukselle.

Autorekisterikeskuksen työtehtävien ja henkilöstön lisätarpeen rajoittamiseksi on henkilö- ja pakettiautojen katsastustiheyttä harvennettu vuosina 1989 ja 1991. Valtioneuvoston tänä vuonna asettamat henkilöstön säästötavoitteet ovat autorekisterikeskuksen osalta toteutettavissa vain katsastustiheyttä edelleen harventamalla. Luotettavaa tietoa ei ole kuitenkaan siitä, miten voimakkaasti katsastusten edelleenharventaminen heikentäisi liikenneturvallisuutta. Harventamispäätöksiä ei ole tarkoituksenmukaista tehdä ennen kuin toimenpiteiden liikenneturvallisuusvaikutukset on selvitetty.

Autorekisterikeskus tuottaa ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintipalveluja sekä kuljettajantutkimnon vastaanotto- ja ajokorttien rekisteröintipalveluja. Virasto hoitaa myös moottoriajoneuvoverosta annetun lain (722/66) ja eräiltä osin auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain (482/67) mukaiset veron maksuunpano- ja kantotehtävät sekä autokiinnitystehtävät.

Autorekisterikeskuksen organisaatioon kuuluu keskustoimipaikan lisäksi 77 katsastustoitimipaikkaa, joilla muun muassa hoidetaan katsastus-, kuljettajantutkiminto- ja rekisteröintipalveluja. Useat katsastustoitimipaikoista on rakennettu ottaen huomioon aluepoliittiset näkökohdat. Niiden ylläpitäminen ei olisi liiketaloudellisesti kannattavaa.

Autorekisterikeskuksen nykyinen toiminta ja talous on organisoitu perinteisen virastomallin mukaisesti. Valtion viraston organisaatiomuoto ei anna riittävästi mahdollisuuksia liike- ja muussa toiminnassa tarvittavaan nopeaan ja

joustavaan päätöksentekoon. Autorekisterikeskuksen talous on sidottu valtion talousarvioon. Tätä kautta ei näyttäisi olevan mahdollisuuksia rahoittaa autorekisterikeskuksen investointeja sekä muita toimintamenoja sillä tasolla kuin toiminta edellyttäisi. Liikelaitosmuotoinen autorekisterikeskus kykenisi itse parhaiten huolehtimaan näistä investoinneista ja toimintamenoista tulorahoituksella ja ulkopuolisen lainoituksen turvin. Laitoksen menot eivät tällöin enää rasittaisi valtion taloutta.

Uudistuksella pyritään myös tilanteeseen, jossa autorekisterikeskuksen tehtävien ja henkilöstön määrä voidaan mitoittaa ottaen huomioon erityisesti liikenneturvallisuusnäkökohdat.

Lisäksi uudistuksen tavoitteena on myös kehittää autorekisterikeskuksen organisaatiomallia siten, että se voisi toimia nykyistä tehokkaammin ja markkinatilanteen vaatimuksia vastaten. Toisaalta tavoitteena on, että eduskunnan ja valtioneuvoston asemaa autorekisterikeskuksen palvelutason ja keskeisten toimintalinjojen määrittelyssä selkiytetään. Samalla kun ulkoista resurssiohjausta, erityisesti henkilöstöhallinnon ohjausta kevennetään, autorekisterikeskuksen omaa vastuuta sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa korostetaan.

Esityksellä otetaan ensimmäinen askel kehityksessä, jonka tavoitteena on saattaa autorekisterikeskuksen hoitamat tehtävät pääosiltaan kilpailuiksi. Tämä merkitsee sitä, että seuraavassa vaiheessa muilla potentiaalisilla yrittäjillä on mahdollisuus ryhtyä kilpailemaan autorekisterikeskuksen kanssa sen toimialaan kuuluvilla tehtäväalueilla. Erityisesti katsastustehtäviin on odotettavissa muitakin liiketoiminnanharjoittajia.

1.2. Keinot

Valtion liikelaitoksista annetulla lailla (627/87), jäljempänä yleislaki, on Suomen hallintojärjestelmään luotu uusi organisaatiomuoto. Yleislain mukainen valtion liikelaitos sijoittuu valtioneuvalmistöisen osakeyhtiön ja hallinnollisen viraston väliin. Erona osakeyhtiöön nähden on lähinnä se, että liikelaitos on eduskunnan ja valtioneuvoston ohjauksessa osakeyhtiötä tiiviimmin. Toisaalta yleislain mukainen liikelaitos ei ole hallinnollisen viraston

tavoin taloudessaan ja toiminnassaan sidottu valtion talousarvioon. Yleislain perusteella on liikenneministeriön hallinnonalalla annettu laki Valtionrautateistä (747/89), laki Posti- ja telelaitoksesta (748/89) ja laki Ilmailulaitoksesta (1123/90).

Autorekisterikeskuksen viranomaistehtävät ja toisaalta sen merkitys liikennepoliittisten sekä osaltaan myös yhteiskuntapoliittisten tavoitteiden toteuttajana edellyttää, että eduskunta ja valtioneuvosto voivat osallistua sen toiminnan yleisen palvelutason ja yleisten toimintaperiaatteiden sekä tulostavoitteen määrittämiseen. Yleislain mukaisen organisaatiomallin toteuttaminen on keino korostaa eduskunnan ja valtioneuvoston asemaa tulosohtauksessa sekä palvelu- ja toimintatavoitteiden määrittelyssä. Esityksen mukaan Autorekisterikeskus hoitaisi edelleen vuonna 1993 sille säädetty viranomaistehtävät eikä niitä välittömästi erotettaisi hallinnollisesti eri viraston tehtäväksi. Viranomaistehtäviltä edellytetty riippumattomuus ei tällä järjestelyllä vaarannu. Liiketoiminnan ja viranomaistehtävien erottaminen Autorekisterikeskuksen sisällä toisistaan on keino, joka osaltaan tukee edellä selostettujen tavoitteiden saavuttamista.

Viranomaistehtäviä hoitava ajoneuvohallinnon yksikkö on tarkoitus erottaa liikelaitoksesta vuoden 1994 alusta, kun Autorekisterikeskuksen tehtäväalueille avataan kilpailu siten kuin jäljempänä tarkemmin selvitetään.

Yleislain mukaisella organisaatiomallilla voidaan täyttää ne vaatimukset, joita Autorekisterikeskuksen hallinnolle, taloudenhoidolle ja ulkoiselle ohjaukselle asetetaan. Liikelaitoksen sidonnaisuutta valtion talousarvioon sekä resurssiohjausta on yleislain mukaisessa hallintomallissa vähennetty ja vastaavasti korostettu eduskunnan ja valtioneuvoston asemaa tulosohtauksessa ja palvelutason määrittelyssä. Samalla liikelaitoksen omaa vastuuta toiminnan tuloksesta on selkiytetty.

Yleislain mukaisesti eduskunta päättää palvelu- ja muista toimintatavoitteista sekä hyväksyy investointien tärkeimmät kohteet samoin kuin myöntää mahdollisen korvauksen Autorekisterikeskukselle liiketaloudellisesti kannattamattomien palveluiden rahoittamiseen. Liikelaitosmalli turvaa nykyistä paremmin Autorekisterikeskuksen toiminnan rahoituksen sekä kasvavaan kysyntään vastaamisen ja uusien palvelumuotojen joustavan käyttöönoton. Toisaalta se myös edellyttää Autorekisterikeskuk-

sen palveluiden mitoittamista kysynnän ja taloudellisten mahdollisuuksien mukaan.

Esityksen mukaan Autorekisterikeskus muutettaisiin yleislain mukaiseksi liikelaitokseksi. Laissa annettaisiin lisäksi Autorekisterikeskuksen erityispiirteistä johtuvat ulkoista ohjausta, hallintoa ja taloutta koskevat säännökset, jotka täydentäisivät yleislain säännöksiä.

2. Nykyinen tilanne

2.1. Lainsäädäntö

Valtion liikelaitoksista annettua lakia sovelletaan niihin valtion liikelaitoksiin, joista laitospolisella lailla niin säädetään. Tämä esitys sisältää ehdotuksen Autorekisterikeskusta koskeksi laitospolisiksi laiksi.

Autorekisterikeskuksen toiminnan perusteet sisältyvät autorekisterikeskuksesta annettuun lakiin (644/67) ja asetukseen (2/91). Lain mukaan tieliikenteessä käytettävien ajoneuvojen katsastusta ja rekisteröintiä sekä niihin liittyviä tehtäviä hoitavat liikenneministeriön alaisina autorekisterikeskus ja tämän alaisina kussakin läänissä katsastusalueet sekä niihin kuuluvat katsastuskonttorit ja -toimistot. Lisäksi autorekisterikeskus pitää ajokorttirekisteriä, jossa ovat tiedot ajokorteista, ajokortin saamisen esteistä ja ajo-oikeuteen vaikuttavista liikennerekistereistä. Asetuksessa on viraston tehtäväksi määritelty tarkemmin muun muassa kuljettajanopetus- ja tutkintotoiminta, moottoriajoneuvoveron maksuunpano-, kanto- ja tilitystehtävät sekä autokiinnitystehtävät.

Tieliikenteen tietojärjestelmästä annetussa laissa (819/89) säädetään autorekisterikeskuksen tietojärjestelmästä. Eri toimintojen osarekisterit muodostavat tieliikenteen tietojärjestelmän, jossa on eri toimintoja palvelevia yhteisiä tietokantoja. Lisäksi laissa säädetään tietojen luovuttamisen perusteet eri rekistereistä.

Autorekisterikeskuksen suoritteiden hinnat ovat määräytyneet valtion maksuperustelain (150/92) mukaan.

2.2. Palvelut

Vuonna 1991 autorekisterikeskuksen tulot olivat noin 320 miljoonaa markkaa. Tuloista 58 % tuli katsastuksesta, 33 % rekisteröinnistä ja 8 % kuljettajantutkinnoista. Viime vuonna

suoritettiin noin 1,8 miljoonaa katsastusta, toimitettiin noin 1,3 miljoonaa rekisteriotetta ja otettiin vastaan noin 80 000 kuljettajantutkintoa. Lisäksi lähetettiin noin 0,7 miljoonaa moottoriajoneuvoveron (ns. diesilveron) veroja maksulippua.

Verotuksen kustannukset on katettu lähinnä rekisteröinnin maksutuloilla. Veroja kerättiin viime vuonna yhteensä noin 830 miljoonaa markkaa. Vero- ja maksutulot olivat yhteensä noin 1 150 miljoonaa markkaa.

Merkittävimmät autorekisterikeskuksen hoitamista viranomaistehtävistä liittyvät vastuuseen ajoneuvo- ja ajokorttirekisterin pidosta, lupa- ja valitusasioiden käsittelyyn, liikennetarvikkeiden kaupasta, asennuksesta ja korjauksesta annetun lain (570/78) mukaiseen valvontaan, eräisiin sekä verotus-, autokiinnitys- ja tyyppikatsastustehtäviin. Näiden tehtävien määrä on pieni koko laitoksen tehtäväkokonaisuudesta. Niistä perittävät viranomaismaksut ovat alle 1 % autorekisterikeskuksen maksutuloista. Nämä tehtävät on tarkoitettu edelleen säilyttää vuoden 1993 ajan autorekisterikeskuksen yhteydessä kuitenkin siten, että niihin liittyvä päätöksenteko- ja ratkaisuvallta keskitetään laitoksessa erilliselle ajoneuvohallinnon yksikölle. Liikelaitostehtäviin on tarkoitettu avata kilpailu vuonna 1994, jolloin viranomaistehtävät siirrettäisiin pois liikelaitokselta.

2.3. Organisaatio

Autorekisterikeskus on perustettu vuonna 1966, jolloin siellä hoidettiin ajoneuvojen rekisteröintiasiat. Vuonna 1968 valtakunnallinen katsastustoimi liitettiin viraston alaisuuteen ja vuonna 1972 aloitettiin ajokorttirekisterin ylläpito. Viraston palveluksessa on vakinaisesti lähes 1 200 henkeä. Keskustoimipaikalla heistä työskentelee noin 230 ja katsastustoimipaikoilla noin 970. Henkilöstö on lähes kokonaisuudessaan virkasuhteessa.

Autorekisterikeskus on organisoitu liikenneministeriön alaiseksi virastoksi, jonka alaisuudessa ovat kunkin läänin muodostamat katsastusalueet. Kussakin katsastusalueessa on katsastuskonttori ja sen alaisuudessa lääneittäin vaihteleva määrä katsastustoimistoja. Katsastuskonttorit vastaavat eräiden piirihallintotehtävien ohella myös katsastus-, kuljettajantutkinto- ja rekisteröintitehtävien hoitamisesta omalla toimialueellaan. Katsastustoimipaikko-

ja on kaikkiaan 75. Vuoden 1992 alusta aloitetun tulosbudjetoinnin yhteydessä jokaisesta katsastusalueesta ja katsastustoimipaikasta muodostettiin tulosityksikkö.

2.4. Kansainvälinen vertailu

Kaikissa autoistuneissa maissa ajoneuvot katsastetaan, rekisteröidään ja ajoneuvon kuljettajan ajotaito tarkistetaan erillisessä tutkimuksessa. Tapa, jolla nämä tehtävät on eri maissa organisoitu, vaihtelee suuresti. Ruotsissa katsastusta varten on erillinen valtioonemistöinen Ab Svensk Bilprovning -niminen osakeyhtiö. Ajoneuvojen rekisteröinti ja kuljettajantutkinnot hoidetaan Trafiksäkerhetsverket-nimisessä virastossa, jonka tehtäviin kuuluu myös yleinen liikenneturvallisuusvalistus. Ruotsissa mietitään paraikaa näiden toimien uudelleenjärjestelyä ja eräiden tehtävien mahdollista yksityistämistä. Ruotsissa pyritään myös seuraamaan Suomen esimerkkiä katsastuksen ja ajoneuvorekisterin tietojärjestelmien integroimiseksi.

Norjassa kaikki autorekisterikeskuksen päätehtävät on organisoitu sikkäläisen tielaitoksen alaisuuteen. Tanskassa poliisiviranomaiset oikeusministeriössä vastaavat rekisteröintitehtävistä ja katsastuksesta huolehtii erillinen valtion yksikkö. Islannissa kaikki autorekisterikeskuksen päätehtävät on organisoitu osakeyhtiöksi. Englannissa rekisteröinnistä vastaa valtion rekisteröintiyksikkö, kun taas ajoneuvojen katsastuksen hoitavat yksityiset korjaamot. Saksassa liittovaltion keskusrekisterin ohella osavaltiot pitävät kukin ajoneuvorekisteriä ja katsastuksia suorittavat sekä valtion viranomaiset että yksityiset, joiden tarkastuksella on lyhyempi voimassaoloaika. Virossa on vastikään aloittanut sikkäläinen autorekisterikeskus, jonka palveluvalikoima on sama kuin Suomessa lukuun ottamatta verotustehtäviä.

Euroopan yhteisöjen (EY) direktiivi (77/143/ETY, muutettu myöhemmin direktiiveillä 88/449/ETY ja 91/328/ETY) määrittää ajoneuvojen katsastuksen pakolliseksi sekä katsastustiheyden minimitason. Niissä maissa, joissa katsastus on jo olemassa, minimitaso on saavutettava viimeistään vuonna 1994. Muissa maissa siihen on päästävä viimeistään vuonna 1998. Henkilö- ja pakettiautojen katsastustiheyden minimivaatimus on: ensimmäinen katsastus viimeistään neljän vuoden kuluessa käyt-

töönosta ja sen jälkeen katsastus joka toinen vuosi. Suomen nykyisten säännösten mukaan katsastustiheys on ajoneuvon elinkaaren alkupäässä useimmissa tapauksissa direktiivin mukainen. Ajoneuvon elinkaaren kuudennesta vuodesta lähtien Suomessa edellytetään vuosittaista katsastusta, kun direktiivin minimivaatimus on katsastus joka toinen vuosi. EY:n minimivaatimus merkitsee kuutta katsastusta auton keskimääräisen elinajan eli 14 vuoden aikana. Suomessa auto katsastetaan vastaavasti 11 kertaa. Katsastustiheysvaatimus määrittelee samalla katsastettavien autojen kokonaismäärän. On huomattava, että EY:n minimitasovaatimus ei vastaa skandinaavisia ilmasto-olosuhteita. Ruotsissa ajoneuvot katsastetaan tiheimmin kuin Suomessa.

Lisäksi on annettu eurooppalainen standardiluonnos (EN/20.6.1991, Tarkastuksia suorittavien laitosten toiminnan yleiset vaatimukset), joka määrittelee muun muassa ajoneuvojen katsastuksia suorittavien organisaatioiden riippumattomuusvaatimukset. Ehdotuksen mukaan tarkastuksia suorittava toimielin ei saa muun muassa olla missään tekemissä tarkastettavien kohteiden valmistuksen, markkinoinnin tai korjaamisen kanssa.

3. Asian valmistelu

3.1. Valmistelu

Autorekisterikeskuksen liikelaitosuudistusta on valmisteltu liikenneministeriön helmikuussa 1992 asettamassa työryhmässä, jossa liikenneministeriön ohella ovat olleet edustettuina valtiovarainministeriö, autorekisterikeskus sekä autorekisterikeskuksen henkilöstöjärjestöt.

3.2. Lausunnot

Esityksestä on valmisteluvaiheessa pyydetty lausunnot autorekisterikeskukselta, valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, kilpailuvirastolta, Autoliitto ry:ltä, Autoalan Keskusliitto ry:ltä, Autotuoajat ry:ltä, Suomen Kuorma-autoliitto ry:ltä, Taksi-liitto ry:ltä, Liikenneturvalta, Liikennevakuutusyhdistykseltä ja valtiontalouden tarkastusvirastolta sekä autorekisterikeskuksen henkilöstöjärjestöiltä.

Lausunnon antajat puolsivat poikkeuksetta

liikelaitostamista. Kilpailuvirasto ja valtiontalouden tarkastusvirasto katsoivat, että uudistus tulisi toteuttaa muodostamalla autorekisterikeskuksesta osakeyhtiö ja että joka tapauksessa kilpailu tulisi avata heti. Mainitut virastot katsoivat myös, ettei Autorekisterikeskukselle tulisi jättää mitään viranomaistehtäviä. Sisäasianministeriö katsoi, että poliisin nyt suorittamasta rekisteritietojen syöttötehtävien kustannuksista pitäisi uudistuksen yhteydessä neuvotella erikseen sekä että katsastustoimipaikkojen tulisi jatkossakin osallistua liikenteen valvontatehtäviin veloituksesta. Henkilöstöjärjestöt painottivat tarvetta sitoutua siihen, ettei nykyistä katsastustoimipaikkaverkostoa supisteta.

4. Esityksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset

4.1. Hallinnolliset vaikutukset

Liikelaitosuudistus keventää ja yksinkertaistaa Autorekisterikeskuksen ulkoista ohjausta. Samalla Autorekisterikeskuksen sisäistä hallintoa voidaan edelleen yksinkertaistaa ja päätöksentekoa siirtää lähelle varsinaista palvelutoimintaa, jolloin päätöksenteko nopeutuu.

Autorekisterikeskus olisi liikenneministeriön hallinnonalaan kuuluva valtion liikelaitos. Sen toimintaa johtaisivat eduskunnan ja valtioneuvoston asettamien toiminta- ja tulostavoitteiden puitteissa hallitus ja toimitusjohtaja. Hallintomallin keskeinen piirre on tulosvastuu, joka koskee palvelutasoa, muita toimintatavoitteita ja taloudellista tulosta. Tavoitteiden asettamisessa eduskunnan ja valtioneuvoston osuus selkiytyy ja vahvistuu. Toisaalta liikelaitokselle annetaan laaja valta järjestää toiminta ja hallinto asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Autorekisterikeskuksen ylin hallinto järjestetään yleislain mukaisesti. Laitosta johtaa valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämä hallitus. Valtioneuvosto nimittää laitoksen toimitusjohtajan. Hallituksen ja toimitusjohtajan tehtävistä säädetään yleislaissa. Koska laitoksen hallitus päättää yleislain mukaan laitoksen hallinnon ja taloudenhoidon asianmukaisesta järjestämisestä, ehdotetussa laissa ei ole säännöksiä Autorekisterikeskuksen hallinnosta.

Yleislain mukaan hallituksen jäsenenä tulee

olla myös henkilöstön edustaja. Henkilöstön edustaja valittaisiin laitoksen henkilöstöjärjestöjen nimeämistä ehdokkaista. Muutoin hallituksen tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta annettaisiin tarkempia määräyksiä asetuksella.

Pääosa autorekisterikeskuksen henkilöstöstä on nykyisin virkasuhteessa. Henkilöstön oikeudellinen asema ei ehdotetun uudistuksen johdosta muutu. Virkojen perustamista ja lakkauttamista koskeva toimivalta siirtyisi pääosin Autorekisterikeskukselle. Henkilöstö säilyttäisi entiset oikeutensa ja etunsa. Se siirtyisi suoraan lain nojalla uusimuotoisen liikelaitoksen palvelukseen.

Uusimuotoisena liikelaitoksena Autorekisterikeskuksen mahdollisuudet tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen palvelussuhteen ehtojen sääntelytoimintaan paranisivat. Kuten uusimuotoisten liikelaitosten osalta yleensäkin Autorekisterikeskuksen mahdollisuutta tehdä tarkentavia virkaehtosopimuksia käytettäisiin mahdollisimman joustavasti. Valtion virkaehtosopimuslain 5 §:n 4 momentin (994/89) mukaan laitoksella olisi mahdollisuus hallinnollisiin päätöksiin määrätä virkamiestensä eräistä palvelussuhteen ehtoista.

Autorekisterikeskuksen viranomaistehtävät on tarkoitus säilyttää vuoden 1993 ajan tämän esityksen mukaisessa Autorekisterikeskuksessa. Niiden hoitamista varten Autorekisterikeskuksessa olisi erillinen ajoneuvohallinnon yksikkö, jonka päälliköllä olisi ratkaisovalta viranomaistehtävissä. Vuonna 1994 ajoneuvohallinto siirrettäisiin pois liikelaitoksesta.

Normien antamiseen liittyvät tehtävät on tarkoitus siirtää liikelaitostamisen yhteydessä liikenneministeriöön. Viranomaisyksikköön jäisivät seuraavat tehtävät: ajoneuvo-, ajokortti-, moottoriajoneuvovero- ja autokiinnitysrekisterin viranomaisvastuulla hoidettavat tehtävät, tyyppikatsastus, autokiinnitys, virastolle kuuluvat auto- ja moottoripyörävero- sekä moottoriajoneuvoveron lisäveroasiat, valitukset ja lupa-asiat sekä valvontatehtävät kuten liikennevalvonta, liikennetarvelainsäädännön mukaiset valvontatehtävät, autokoulujen ja ajoratojen valvontatehtävät sekä liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntatehtäviin osallistuminen. Rekisterien pidon periaatteelliset asiat kuten rekisterien sisältö ja tietojen luovuttamisen periaatteet sekä verotukseen liittyvät valitusasiat hoidettaisiin viranomaisyksikössä. Viranomaisyksikkö vastaisi myös valvontatehtä-

vistä, vaikka käytännön tehtävät teetetäisiin katsastustoimipaikoilla. Viranomaisyksikön henkilöstömäärä olisi 25–30 henkilöä.

Viranomaisyksikkö toimisi Autorekisterikeskuksen yhteydessä vain vuoden 1993. Kun toimialalle avattaisiin kilpailu vuonna 1994, viranomaisyksiköstä muodostettaisiin itsenäinen hallinnollinen yksikkö liikenneministeriön hallinnonalalle.

Liikelaitostehtävinä hoidettavissa tehtävissä ei tehdä hallinnollisia päätöksiä. Kilpailu periaatteessa hoitaa sen, että tehtävät tulevat jousitavimmalla ja edullisimmalla tavalla suoritetuiksi. Asiakkaan mahdolliset valitukset katsastus-, rekisteröinti- ja kuljettajantutkintotehtävissä käsitelläänkin tämän vuoksi liikelaitoksen ja sen kilpailijoiden sisäiseen laadunvalvontaan liittyvinä sekä viime kädessä kuluttajansuojakysymyksinä. Kilpailun avauduttua myös ajoneuvohallinnon suorittamalla laadunvalvonnalla pyritään varmistamaan eri liiketoiminnanharjoittajien toiminnan yhdenmukaisuus.

Kuljettajantutkintojen vastaanottoon liittyvät tutkinnon edellytysten täyttymistä koskevaa, asiakirjoihin perustuvaa oikeusharkintaa, joka ratkaisee mahdollisuuden ajo-oikeuden saamiseen ja jolla on yksilön oikeusturvan kannalta olennainen merkitys. Tutkintoon pääsemisen edellytyksiä ei voida kuitenkaan muun muassa palvelusyistä tutkia keskitetysti ajoneuvohallinnon yksikössä. Sanotuista oikeusturvasyistä olisi liikelaitostehtävänä katsastustoimipaikoissa suoritettava, kuljettajantutkintoon pääsemisen edellytyksiä koskeva harkinta voitava kuitenkin siirtää tarvittaessa ajoneuvohallinnon yksikköön. Tätä koskeva muutos on tarkoitus ehdottaa tieliikennelakiin.

Vastaavasti ajoneuvojen rekisteröinti- ja muutokatsastuksen yhteydessä tehdään asiakkaan kannalta taloudellisesti merkittäviä, usein riidanalaisiksi osoittautuneita ratkaisuja siitä, mihin ajoneuvoluokkaan ajoneuvo merkitään, mikä ajoneuvon käyttöönottovuodeksi merkitään ja onko ajoneuvon tehty rakenteen muutos hyväksyttävissä. Myös tällaisten ratkaisujen siirtäminen tarvittaessa ajoneuvohallinnon yksikön ratkaistaviksi on tarkoituksenmukaista mahdollistaa tieliikennelakiin tehtävällä lisäyksellä.

Varsinaisen moottoriajoneuvoveron maksamiseen ja kanton liittyvät asiat eivät myöskään tule suoranaisten kilpailun kohteeksi muutoin kuin siten, että toimeksiantaja eli verohallinto teettää tehtävät siellä, missä ne tulevat

edullisimmin hoidetuiksi. Tämä vuoksi moottoriajoneuvoveroa koskeviin säädöksiin on tarkeitus lisätä säännös, jonka mukaan moottoriajoneuvoveron maksuunpanoa tai kantoa koskeva toimenpide voidaan siirtää ratkaistavaksi viranomaisyksikköön, jonka päätöksestä on edelleen normaali valitustie.

4.2. Taloudelliset vaikutukset

4.2.1. Vaikutukset talouteen

Esityksen tavoitteena on Autorekisterikeskuksen palvelukyvyn ja taloudellisten toimintaedellytysten parantaminen. Tarkoituksena on, että Autorekisterikeskus pystyy nykyistä paremmin, tehokkaammin ja joustavammin vastaamaan kysynnän vaatimuksiin.

Yleislain mukaan Autorekisterikeskus rahoittaa menonsa tuloillaan. Yleislain 19 §:n mukaan liikelaitoksella on oma rahatoimi. Tavoitteena on, että Autorekisterikeskus kattaa tuloillaan käyttö- ja investointimenonsa. Liikelaitosmuodossa Autorekisterikeskuksen liikevaihdon arvioidaan kilpailusta johtuvan markkinaosuuden laskun vuoksi pienenevän vuosittain 3—5 % käyttökäteen ollessa liikevaihdoista samanaikaisesti 8—11 %. Taloudellinen tulos olisi noin 1 miljoonaa markkaa. Vuosittaisen investointien taso vuosina 1993—1996 on noin 21—24 miljoonaa markkaa.

Yleislain perusteella Autorekisterikeskuksella on oikeus lyhytaikaisen lainan ja toimitusluoton ottamiseen. Autorekisterikeskus saa ehdotuksen mukaan oikeuden ottaa myös pitkäaikaista lainaa yleislaista johtuvin rajoituksin. Lainanottooikeutta puoltaa tulosvastuun ja omarahoitteisuuden periaatteiden toteuttaminen. Vaikka tulo-rahoituksen on edellytettävä pitkällä tähtäyksellä riittävän myös investointien rahoitukseen, lainoilla voidaan tarvittaessa taloudellisimmalla tavalla tasata rahoitustarpeen vaihteluja ja turvata kannattavat investoinnit.

Yleislain mukaan valtion talousarvioon voidaan ottaa määräraha korvauksen myöntämiseen liikelaitokselle määrätyn tehtävän suorittamiseksi sekä asetettujen palvelu- ja muiden toimintatavoitteiden saavuttamiseksi. Liikelaitos suorittaa asianomaisen tehtävän myönnetyn korvauksen sekä tehtävästä saatavien muiden tulojen ja tarvittaessa lisäksi muista tehtävistä syntyvän ylijäämän rajoissa.

Vuonna 1993 ajoneuvohallinnon sekä liike-

laitostehtävänä hoidettavan varsinaisen moottoriajoneuvoveron maksuunpanon ja kannon kustannukset katettaisiin liikelaitostehtävistä kerättävillä maksuilla. Kilpailun avautuessa maksut katettaisiin valtion talousarviossa myönnettävällä määrärahalla. Vuonna 1993 sanotut kustannukset arvioidaan 18 miljoonaksi markaksi, josta ajoneuvohallinnon osuus on noin 8 miljoonaa markkaa, katsastustoimipaikoilla teetetävien valvontatehtävien osuus noin 3 miljoonaa markkaa sekä verohallinnon toimiesiantotehtävänä hoidettavan varsinaisen moottoriajoneuvoveron maksuunpanon ja kannon osuus noin 7 miljoonaa markkaa. Vuonna 1994 tulisi lisäksi varautua ajoneuvohallinnon yksikköön liitettävän katsastuksen laadun- ja kilpailunvalvontatehtävän johdosta noin 2 miljoonan markan korvaukseen.

Jos Autorekisterikeskukselle sen toimiessa kilpailutilanteessa määrätään muu merkittävä kannattamaton tehtävä tai velvoite, sen korvauksa varten otetaan määräraha valtion talousarvioon, jollei siitä aiheutuvaa rasitusta voida ottaa huomioon tulostavoitetta alentamalla. Jollei näin meneteltäisi, liikelaitoksen toiminnallisen tehokkuuden arviointi ja hinnoittelu vääristyisivät. Samalla kilpailuedellytykset heikkenisivät.

4.2.2. Kilpailu

Liikelaitoksena toimivan Autorekisterikeskuksen toimialalle avataan kilpailu. Täysin vapaaseen kilpailuun edetään vaiheittain. Vuonna 1993 nykyiset niin sanottujen matkapaikkakuntien katsastustehtävät voidaan teettää ulkopuolisilla yrittäjillä. Katsastuksesta perittävä maksu pidetään kuitenkin samalla tasolla kuin kiinteillä katsastustoimipaikoilla. Vuonna 1994 liikenneministeriö tulee antamaan toimitilupa katsastusten suorittamiseksi haja-asutusalueilla, joilla ei ole autorekisterikeskuksen toimipistettä. Vuodesta 1995 toimitilupa tullaan myöntämään myös niille paikkakunnille, joilla nykyisin toimii Autorekisterikeskuksen katsastustoimipaikka eli avataan täysin vapaa kilpailu. Edellä mainittu eurooppalainen standardiluonnos asettaa merkittävästi ehtoja tarkastuksia kuten myös katsastuksia suorittavien laitosten riippumattomuudelle, mikä on otettava huomioon toimitilupa myönnettäessä. Kilpailun avautuminen merkitsee myös sitä, että katsastusten hinnoilla kilpaillaan,

jolloin hinnat tulevat vaihtelevaan eri katsastustointipaikoilla. Katsastusvolyymitaan suurissa paikoissa hinnat tullevat laskemaan.

Kilpailu tulee hyvin todennäköisesti kohdistumaan pelkästään henkilö- ja pakettiautojen vuosikatsastukseen. Täysin vapaan kilpailun tilanteessa vuosikatsastusten nykyvolyymita noin neljännes siirtynee kilpailijoiden hoidettavaksi. Kilpailu merkitsee myös paineita nykyiselle katsastusasemaverkolle. Henkilöauton vuosikatsastusmaksu oli vuonna 1991 90 markkaa. Yksikkökustannukset vaihtelivat kuitenkin eri toimipaikoissa 50 markasta 130 markkaan. Kilpailu ei kuitenkaan huononna palvelujen saatavuutta. Liikelaitoksen sijasta palvelun saattaa kuitenkin tarjota yksityinen kilpailija.

Hallituksen on tarkoitus antaa kilpailun mahdollistava lainsäädäntö vuoden 1992 aikana. Kilpailutilanne edellyttää yhteiskunnan järjestämää katsastusten laadun valvontaa, jotta katsastustoiminnalla tavoiteltava liikenneturvallisuushyöty saavutetaan. Valvontaorganisaatio voidaan liittää vuonna 1994 itsenäiseksi liikenneministeriön alaiseksi hallintoyksiköksi muodostettavaan ajoneuvohallinnon viranomaisyksikköön. Valvontaorganisaation laajuus jää riippumaan kilpailun mahdollistavien toimilupien määrästä. Vuodesta 1994 lähtien on varauduttava noin 2 miljoonan markan kustannuksiin.

4.2.3. Aloittava tase ja tulostavoite

Autorekisterikeskuksen siirtyessä uuteen liikelaitosmuotoon valtioneuvosto päättää yleislain mukaisesti valtion talousarvioon sisältyvän valtuutuksen nojalla laitoksen hallintaan siirrettävästä valtion omaisuudesta sekä siitä, mikä osa omaisuudesta merkitään liikelaitoksen peruspääomaksi, muuksi omaksi pääomaksi tai lainaehdoin annetuksi. Autorekisterikeskuksen hallintaan on tarkoitus jättää sen käytössä nykyisin oleva omaisuus lukuun ottamatta eräitä kiinteistöjä.

Yleislain hallituksen esityksen (HE 137/1986 vp) perusteluissa 27 §:n kohdalla todetaan, että siirtymävaiheen rahoituksen rakenteesta päätettäessä tulee ottaa huomioon toimialan yleinen pääomarakenne, investointitarve ja kannattavuus. Jos liikelaitoksen investointitarve on merkittävä tai ala on huonosti kannattava, on tarkoituksenmukaista painottaa muun oman

pääoman osuutta. Lisäksi siirtymävaiheessa on otettava huomioon tarvittava sopeutumisaika.

Liikelaitosuudistuksen yleistavoitteet ja autorekisterikeskuksen kehittämistilanne huomioon ottaen hallitus pitää tärkeänä, että siirtymävaiheessa Autorekisterikeskukselle turvataan mahdollisuudet liiketaloudellisesti kannattavaan ja kilpailukykyiseen toimintaan.

Autorekisterikeskukselle siirtyisi sen hallinnassa oleva rahoitusomaisuus, joka on toiminnan luonteen vuoksi vähäinen. Samoin vaihtomaisuus on vähäinen.

Liikelaitokselle siirretään valtion nykyisistä 58:sta katsastusasemakiinteistöstä 43 katsastusasemaa. Ne kiinteistöt, jotka eivät siirry liikelaitokselle, jäävät rakennushallituksen hallintaan. Autorekisterikeskus ja rakennushallitus tekevät niiden käytöstä vuokrasopimuksen.

Aloittavassa taseessa Autorekisterikeskuksen käyttöomaisuuden arvoksi merkittäisiin arviolta 242 miljoonaa markkaa. Rakennushallituksen arvion perusteella maa-alueiden arvoksi merkittäisiin 39 miljoonaa markkaa, rakennusten arvoksi 153 miljoonaa markkaa ja maarakenteiden arvoksi 18 miljoonaa markkaa. Koneiden ja kaluston arvoksi merkittäisiin 22 miljoonaa markkaa ja muun käyttöomaisuuden arvoksi 10 miljoonaa markkaa. Käyttöomaisuusarvot tarkistetaan joulukuun 31 päivän 1992 tilanteen mukaisesti.

Aloittavan taseen peruspääomaksi merkittäisiin aktiivisessa liikekäytössä olevaa käyttöomaisuutta vastaava arvo 85 miljoonaa markkaa. Loppuosa käyttöomaisuuden arvosta eli 154 miljoonaa markkaa merkittäisiin muuksi omaksi pääomaksi.

Aloittava tase antaa edellytykset toiminnan kehittymiseen kannattavalla pohjalla siten, että maksujen nykyinen reaalitaso säilyy. Laskelmat osoittavat myös, että Autorekisterikeskuksella on alkuvuosien jälkeen edellytykset liiketaloudellisesti kannattavaan toimintaan. Tämä edellyttää kuitenkin toimintojen sopeuttamista tulevaan kilpailutilanteeseen.

4.2.4. Vaikutukset valtion talouteen

Yleislain mukaisesti valtion talousarvion luku- ja perusteluissa esitettäisiin eduskunnan hyväksyttäväksi Autorekisterikeskuksen palvelu- ja muut toimintavoitteet ja annettaisiin eduskunnalle tiedoksi valtioneuvoston Autorekisterikeskukselle alustavasti asettama tulostavoite

ja tarkempi selvitys Autorekisterikeskukselle myönnettyistä korvauksista.

Vuonna 1993 valtiolle aiheutuisi tuloina: valtiokonttorille Autorekisterikeskuksen maksamat eläkemaksut ja rakennushallitukselle val-

tion omistukseen jäävien vuokra-asetusta maksetut vuokratuotot.

Vuonna 1993 valtiolle aiheutuisi menoina: valtiokonttorin maksamat Autorekisterikeskuksen henkilöstön eläkkeet.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Hallinnollinen asema.* Autorekisterikeskus olisi liikenneministeriön hallinnonalalla toimiva liikelaitos. Valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain 3 §:n 1 momentin 9 kohdan (1008/88) nojalla liikenneministeriö käsittelee Autorekisterikeskusta koskevat valtioneuvostolle kuuluvat asiat.

Liikenneministeriön tehtävänä olisi yleisesti valvoa ja seurata Autorekisterikeskuksen toimintaa. Liikenneministeriössä valmisteltaisiin ja sieltä esiteltäisiin valtioneuvostossa käsiteltävät Autorekisterikeskusta koskevat asiat. Näitä ovat yleislain 11, 12 ja 14 §:ssä sekä 15 §:n 3 momentissa, 20 §:n 1 momentissa ja 27 §:n 2 momentissa tarkoitetut asiat. Niin ikään liikenneministeriössä valmisteltaviksi ja sieltä esiteltäviksi kuuluisivat ehdotetun lain 2 §:n 3 momentissa ja 5 §:ssä tarkoitetut säännökset ja määräykset.

Autorekisterikeskukseen sovellettaisiin yleislakia. Siinä on säännökset valtion liikelaitosten toimintaa, taloutta ja ulkoista ohjausta koskevista yleisistä periaatteista. Ehdotetulla lailla täydennetään yleislain säännöksiä ja annetaan Autorekisterikeskuksen erityisasemasta ja ominaispiirteistä johtuvia säännöksiä. Täydennykset koskisivat Autorekisterikeskuksen toimialaa ja tehtäviä (2 §), viranomaistehtävien järjestyä (3 §), korvauksia (7 §), liikenneministeriön ohjausta (8 §), virkojen perustamista ja lakkauttamista (9 §), virkamiehen asemaa viran lakkauttamistilanteessa (10 §) ja siirtymäsäännöksiä (13 §).

2 §. *Toimiala ja tehtävät.* Autorekisterikeskuksen keskeiset tehtävät ehdotetaan säilytettäväksi nykyisen sisältöisinä ja hoidettavaksi liikelaitostehtävinä. Siten nykyiset katsastusten, rekisteröintien, kuljettajantutkintojen ja varsinaisen moottoriajoneuvoveron (ns. diesilveron)

palvelutuotantotehtävät hoidetaan esityksen mukaan liikelatoudellisten periaatteiden mukaan. Erityisesti ajoneuvojen rekisteröintiin liittyvät palvelut kuitenkin jatkuvasti monipuolistuvat. Tämän vuoksi Autorekisterikeskuksen toimialan on oltava riittävän väljä, jotta se mahdollistaa kokonaispalvelujen kehittämisen ja markkinoiden kysyntään vastaamisen. Tästä syystä ehdotetaan toimialaa laajennettavaksi siten, että Autorekisterikeskus voi harjoittaa myös muuta laitoksen toimialaan liittyvää liiketoimintaa. Samalla tavoin on toimiala määriteltä myös Valtionrautateitä, Posti- ja telelaitosta ja Ilmailulaitosta koskevista liikelaitoslakieissa.

Pykälän 2 momentissa luetellaan keskeisimmät viranomaistehtävät, jotka on tarkoitus pääosin keskittää liikelaitoksessa erilliseen yksikköön. Autorekisterikeskuksessa ne ovat olleet suurelta osin hajautettuina eri osastoille. Viranomaistehtävät siirretään vuonna 1994 pois liikelaitoksesta, kun alalle avataan kilpailu.

Nykyisessä toimialasäännöksessä ei ole ollut erillistä mainintaa siitä, että Autorekisterikeskus olisi velvollinen hoitamaan valtioneuvoston erikseen määräämiä tehtäviä. Koska on mahdollista, että tällaisia tehtäviä on tarkoituksenmukaista Autorekisterikeskukselle vastaisuudessa määrätä, ehdotetaan 3 momenttiin otettavaksi tätä koskeva säännös.

Tarkoituksena on, että julkisen vallan käyttämisestä sisältäviä tehtäviä annetaan Autorekisterikeskukselle vain lailla. Silloin kun laitokselle annetaan tehtäviä asetuksella tai valtioneuvoston päätöksellä, tehtävien tulee olla sellaisia, että ne soveltuvat Autorekisterikeskuksen hoidettaviksi. Valtioneuvoston päätöstä alemmanasteisilla määräyksillä ei voida antaa tehtäviä Autorekisterikeskukselle. Siten ministeriöt eivät voi yleistöimivaltansa nojalla antaa tehtäviä Autorekisterikeskukselle, vaan tehtävi-

en antamiseen tulee olla asianmukainen yksilöity valtuutus laissa. Riippumatta siitä, annetaanko tehtävä Autorekisterikeskukselle lailla, asetuksella vai valtioneuvoston päätöksellä, tehtävästä aiheutuva rasitus korvataan, Autorekisterikeskuksen ollessa kilpailutilanteessa, yleislain 9 §:ssä säädettyin edellytyksin.

Koska Autorekisterikeskukselle annettavien tehtävien soveltuvuus laitokselle on harkittava sen päätehtävien kannalta, tulisi liikenneministeriön kanta aina selvittää silloin, kun muilla hallinnonaloilla valmistellaan sellaisia säädösmuutoksia, jotka vaikuttavat Autorekisterikeskuksen tehtäviin ja talouteen.

Pykälän 3 momentissa mahdollistetaan myös tarkempien säännösten antaminen tehtävien jakautumisesta liikelaitos- ja viranomaistehtäviin.

3 §. *Viranomaistehtävien järjestely.* Liikelaitosuudistusta toteutettaessa on katsottu, ettei kilpailutilanteessa oleva liikelaitos voi hoitaa viranomaistehtäviä, jotka kohdistuvat laitoksen kanssa kilpaileviin yrityksiin. Autorekisterikeskus ei tulisi vuonna 1993 olemaan toimialallaan kilpailutilanteessa. Toisaalta viranomaistehtävien lopullinen irrottaminen laitoksesta on perusteltua toteuttaa vuoden mittaisen ylimenovaiheen jälkeen, jolloin on saatu kokemuksia tehtäväjaon onnistuneisuudesta. Tämän vuoksi viranomaistehtävien irrottaminen Autorekisterikeskuksesta ei ole tässä vaiheessa tarpeellista, vaan se toteutettaisiin vuoden 1994 alusta.

Koska Autorekisterikeskus kuitenkin toimii liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti, on tarkoituksenmukaista eriyttää viranomaistehtävien hoito laitoksen sisällä liiketoiminnasta. Viranomaistoiminnot koottaisiin erilliseen viranomaistoimintoja hoitavaan yksikköön, jonka nimi olisi ajoneuvohallinto. Viranomaisyksikölle on syytä antaa oma nimi, koska siihen on viitattava lukuisissa säännöksissä, eikä varsinkaan kilpailutilanteen aikana ole perusteltua, että yksikön nimi olisi esimerkiksi Autorekisterikeskuksen viranomaisyksikkö.

Liiketoiminnan ja viranomaistehtävien hoitamisen eriyttäminen toisistaan edellyttää myös sitä, että erilliselle yksikölle kuuluvat viranomaisasiat ratkaisee yksikön päällikkö tai hänen määräämänsä virkamies. Näihin päätöksiin voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Tämä poikkeaa siitä, mitä yleislaissa liikelaitoksen hallituksen ja toimitusjohtajan toimivallasta säädetään.

Autorekisterikeskus ei antaisi toimialaansa

kuuluvia normeja, vaan tämä tehtävä siirrettäisiin tieliikennelakiin ehdotettavalla muutoksella liikenneministeriölle. Viranomaisyksikön tehtäviin kuuluisi laitoksen lupa-asioitten käsittely ja ratkaiseminen. Luvilla on annettu muun muassa autorekisterikeskuksen organisaation ulkopuolisille valtuudet hoitaa tiettyä virastolle muutoin kuuluvaa tehtävää, esimerkiksi valtuutettujen korjaamoiden ajopiirturin asennus- ja korjausluvut, jarrujen korjausluvut sekä renkaiden nastoitus- ja pinnoitusluvut. Esimerkiksi liikennetarvikkelupia oli viime vuoden vaihteessa voimassa lähes 4 000. Poikkeuslupia autorekisterikeskus ja katsastustoimipaikat antavat ajoneuvon rakenteeseen ja varusteisiin liittyvistä määräyksistä. Niitä on vuositasolla annettu yhteensä 2 000—3 000. Poikkeuslupien määrää on tarkoitus vähentää voimakkaasti siirtymällä etukäteishyväksynnästä jälkivalvontaan. Viranomaisyksikön valvontatehtäviä olisivat liikenne-, liikennetarvike-, ajoharjoittelurata- ja autokouluvalvonta sekä osallistuminen liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntatehtäviin, joita hoitaisivat käytännössä katsastustoimipaikat viranomaisyksikön määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Katsastustoimipaikat eivät kuitenkaan voisi itsenäisesti käyttää sanktioita valvontatoiminnassa, vaan tämä olisi viranomaisyksikön tehtävä. Valvonta- ja lupatehtävien osuus katsastustoimipaikkojen tehtäväkokonaisuudesta sovitaisiin vuosittain budjetissa palvelutasotavoitteiden yhteydessä ja tehtävien kustannukset katettaisiin asianomaisten viranomaisten budjetoimilla määrärahoilla.

Viranomaisyksikkö käsittelee myös valitusasiat. Erilaisia valitusasioita ratkaistaan autorekisterikeskuksessa nykyisin vuodessa noin 200. Autorekisterikeskuksen suorittamat liikelaitostehtävät eivät ole hallinnollisia päätöksiä, joissa olisi käytettävissä hallinto-oikeudellinen valitustie. Mahdolliset asiakkaiden valitukset hoidetaan organisaation sisäisenä laadunvalvontana. Asiakkaalla on mahdollisuus myös saattaa valitus kuluttajavalitusviranomaisen käsiteltävään. Niinpä jatkossa katsastus-, rekisteröinti- ja kuljettajantutkintoasioiden valitukset hoidetaan kuluttajansuoja-asioina.

Eräisiin liikelaitostehtävinä hoidettavia asioita koskeviin aineellisiin säädöksiin on kuitenkin tarkoitus lisätä säännökset, joiden mukaan asiakas ja kuljettajantutkintojen vastaanottaja sekä rekisteröinti- ja muutoksikatsastusten samoin kuin ajoneuvorekisteröinnin suorittaja ja moottoriajoneuvoveroasioiden hoitaja voivat

saattaa kuljettajantutkintoon pääsemisen edellytyksiä, ajoneuvon luokitusta ja käyttöönottovuotta, ajoneuvon rakennemuutoksen hyväksyttävyyttä sekä varsinaista moottoriajoneuvoveroa koskevan asian viranomaisyksikön eli ajoneuvohallinnon yksikön ratkaistavaksi.

Autorekisterikeskuksen viranomaispäätöksiin eli ajoneuvohallinnon yksikön ratkaisuihin haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Säännös on kuitenkin toissijainen. Mikäli muussa laissa säädetään toinen muutoksenhakutie, tätä noudatetaan. Erityinen muutoksenhakutie on säädetty muun muassa verotukseen liittyvissä valituksissa.

Ajoneuvo- ja ajokorttirekisteröinnin tehtävään mukaan liikelaitostehtävänä hoidetaan ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröinnin tuotannolliset tehtävät kuten ilmoitusten vastaanotto, rekisterin ylläpito ja kehitys, tulosteiden toimitus asiakkaille sekä tietopalvelutehtävät kuten tietojen myynti. Viranomaisyksikkö vastaa rekisterien julkista luotettavuutta sekä niiden tietosisältöä, käyttöä ja käyttöluja koskevista periaatteellisista kysymyksistä.

Verotusasioissa noudatetaan samaa työnjakoa. Tuotannollinen verotus eli varsinaisen moottoriajoneuvoveron maksuunpano-, kanto- ja tilitystehtävät hoidetaan liikelaitostehtävänä. Sen sijaan moottoriajoneuvoverorekisterin sisältöä ja käyttöä koskevat asiat sekä verotusta koskevat valitukset ja lausunnot samoin kuin autoveroasiat ja moottoriajoneuvoveron lisäveroasiat, joissa verottaminen harkitaan erikseen ajoneuvokohtaisesti, katsotaan viranomaistehdäviksi.

4 §. *Palvelutavoitteet.* Pykälän mukaan Autorekisterikeskuksen tulee valtion liikelaitoksen huolehtia palvelujensa tarkoituksenmukaisesta kehittämisestä siten, että samalla voidaan myös liikenneturvallisuutta ja ympäristöhaittojen vähentämistä edistää. Autorekisterikeskukselle ehdotettu palvelujen kehittämisvelvollisuus saattaa näin ollen olla laajempi kuin pelkkä liikelatoudellinen kannattavuus edellyttäisi.

Autorekisterikeskuksen tarjoamien palvelujen tulee vastata paitsi laitoksen asiakkaiden myös koko yhteiskunnan tarpeita. Pykälässä tarkoitettuja asiakkaita ovat Autorekisterikeskuksen palveluita käyttävät kansalaiset, yritykset ja viranomaiset.

Pykälässä mainittujen palvelutavoitteiden lisäksi eduskunta voi antaa yleislain nojalla tarvittaessa tarkempia palvelu- ja muita toimintatavoitteita.

5 §. *Hinnoittelu.* Yleislain 7 §:n mukaan liikelaitos päättää tuottamistaan palveluista ja tavaroista perittävistä hinnoista, jollei laitoskohtaisessa laissa toisin säädetä. Hinnat päätetään liikelatoudellisin perustein, jollei laitoskohtaisessa laissa säädetä muista hinnoitteluperusteista. Hinnoittelussa on otettava huomioon liikelaitokselle asetetut palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet.

Ehdotetun pykälän mukaan asetuksella säädetäisiin, että valtioneuvosto päättää joidenkin palveluiden hinnoista tai hintojen yleisestä tasosta.

Lähtökohtana on hallituksen mielestä pidettävä sitä, että kilpailutilanteessa Autorekisterikeskus päättäisi itse tuottamiensa palveluiden hinnoista. Autorekisterikeskuksen viranomais-tehtävistä on peritty maksuja suoritteen tuottamisesta Autorekisterikeskukselle aiheutuneiden kokonaiskustannusten perusteella. Sama periaate on tarkoitus säilyttää.

6 §. *Lainanotto.* Yleislain 8 §:n 1 momentin mukaan liikelaitos voi ottaa toimitusluottoa sekä lainaa, jonka takaisinmaksuaika on alle vuoden. Saman pykälän 2 momentin mukaan liikelaitokselle voidaan laitoskohtaisessa laissa antaa oikeus ottaa eduskunnan suostumuksen rajoissa myös sellaista lainaa, jonka takaisinmaksuaika on vähintään vuosi. Ehdotuksen mukaan Autorekisterikeskukselle myönnettäisiin sanotun pykälän mukainen oikeus pitkäaikaisen lainan ottamiseen.

Lainaa voidaan joutua ottamaan liikelaitoksen toimitalon sekä suurempien katsastusasemainvestointien rahoittamiseksi.

Lainaa voidaan käyttää myös työtaistelun tai muun ulkoisen tapahtuman aiheuttaman rahoitustilanteen heikkenemisen korjaamiseksi sekä myös siirtymävaiheen taloudellisten järjestelyjen toteuttamiseksi.

Yleislain 8 §:n mukaan lainaoton rajoista ja ehdoista antaa määräyksiä valtioneuvosto.

7 §. *Korvaukset.* Yleislain 9 §:n mukaan valtion talousarvioon voidaan ottaa määräraha korvauksen myöntämiseen liikelaitokselle määrätyn tehtävän suorittamiseksi sekä asetettujen palvelu- ja muiden toimintatavoitteiden saavuttamiseksi. Perustelujen mukaan tarvittaessa säädetään liikelaitoskohtaisessa laissa tarkemmin korvausten perusteista. Korvauksia voi-

daan myöntää käyttö- ja investointimenoihin, tietyn toiminnan tai sen osan ylläpitämiseen, hintojen alentamiseen, liiketaloudellisesti kannattamattomien tehtävien hoitamiseen tai toimeksianton luonteiseen investointitehtävään.

Vuonna 1993 Autorekisterikeskukselle ei ole tarkoitus suorittaa korvausta viranomais- ja toimeksiantotehtävistä. Vasta vuonna 1994, kun Autorekisterikeskuksen toimialueelle avataan kilpailu, valtion talousarviosta korvataan ajoneuvohallinnon ja varsinaisen moottoriajoneuvoveron aiheuttamat kustannukset.

Kun Autorekisterikeskukselle vastaisuudessa osoitetaan yleislain nojalla korvauksia tiettyjen tehtävien hoitamiseksi, tulee korvaukset mitoitaa noudattaen täysimääräistä kustannusten kattamisperiaatetta. Tällöin korvaus kattaisi myös osuutensa yhteiskustannuksista eikä siten vääristäisi muiden palvelujen hinnoittelua.

8 §. *Liikenneministeriön ohjaus.* Pykälän mukaan liikenneministeriö päättäisi Autorekisterikeskuksen palvelu- ja muista toimintatavoitteista eduskunnan ja valtioneuvoston hyväksymissä rajoissa. Tarkoituksena on, että liikenneministeriö voisi tarvittaessa täsmentää eduskunnan ja valtioneuvoston yleislain nojalla Autorekisterikeskukselle asettamia tavoitteita. Tämä on perusteltua sen vuoksi, että liikennesektorilla liikenneministeriö on viranomainen, joka päättää monista vastaavantasoisista muita liikennemuotoja koskevista liikennepoliittisista tavoitteista.

9 §. *Virkojen perustaminen ja lakkauttaminen.* Pykälän mukaan toimitusjohtajan ja ajoneuvohallinnon yksikön päällikön viran perustaisi ja lakkauttaisi valtioneuvosto. Nämä virat eriteltäisiin yleislain 10 §:n 5 kohdan mukaisesti valtion talousarviossa.

Liikelaitosuudistuksen tavoitteiden mukaisesti liikelaitoksen ulkoisen ohjauksen painopistettä on tarkoitus siirtää yksityiskohtaisesta ohjauksesta tulos- ja tavoiteohjaukseen. Esityksen mukaan Autorekisterikeskukselle annettaisiin yleislain 16 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla oikeus perustaa ja lakkauttaa laitoksen muut kuin toimitusjohtajan ja ajoneuvohallinnon yksikön päällikön virat sekä muuttaa niiden nimet. Säännös virkojen siirtämisestä on yleislaissa. Lakiehdotus ei merkitse muutoksia virka- ja työsuhteisen henkilöstön käyttöön. Tarkoituksena ei ole myöskään käyttää virkojen perustamis- ja lakkauttamisoikeutta asianomaisten virkaehtosopimusten sisällön sivuuttamiseksi. Asetuksessa annetaan tarvittavat

säännökset siitä, millä organisaatiossa virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta päätetään.

10 §. *Virkamiehen asema viran lakkauttamistilanteessa.* Esityksen mukaan Autorekisterikeskus perustaa ja lakkauttaa itse useimmat virkansa. Muutenkin Autorekisterikeskuksella yleislain mukaisena liikelaitoksena olisi laaja toimivalta päättää toiminnastaan ja taloudestaan. Yleislain mukaan Autorekisterikeskuksen on muun ohella toimittava liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti.

Valtion virkamieslain (755/86) mukaan valtion virkamiehelle, jonka pitkäaikainen palvelussuhde valtioon on päättynyt sen johdosta, että hänet on irtisanottu viran lakkauttamisen vuoksi, ja jonka uudelleensijoittuminen on iän tai muun syyn vuoksi vaikeaa, suoritetaan erorahaa. Tällaiselle virkamiehelle voidaan harkinnan mukaan lisäksi suorittaa toistuvaa korvausta. Erorahasta ja toistuvasta korvauksesta sekä niiden myöntämisen edellytyksistä säädetään asetuksella.

Eroraha-asetuksen (726/87) mukaan eroraha suoritetaan peruserorahana ja lisäerorahana. Toistuva korvaus myönnetään taas viranomaisen harkinnan mukaan virkamiehelle, joka peruserorahan ja lisäerorahan myöntämisen jälkeenkin edelleen on työttömänä työnhakijana työnvälityksessä. Ne perusteet, joiden mukaan erorahan suuruus määrätään, vahvistaa kuitenkin valtioneuvosto. Erorahasta ja toistuvasta korvauksesta, niiden myöntämisen edellytyksistä ja niiden määrän perusteista säädettäessä on otettava huomioon myös virkasuhteen jatkumisaika tai alallaoloaika.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi Autorekisterikeskukselle velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin lakkautettavan vakinaisen virkamiehen sijoittamiseksi laitoksen toiseen virkaan tai tehtävään, jota voidaan pitää hänelle sopivana. Autorekisterikeskus pystyykin poikkeustapauksia lukuun ottamatta vastaamaan uudelleensijoittamisesta.

Mikäli kysymykseen tulisi virkaan sijoittaminen, tämä voisi tapahtua siirtämällä tai nimitämällä noudattaen yleistä virkamieslainsäädäntöä. Jollei sopivaa toista virkaa ole, Autorekisterikeskus olisi velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin virkamiehen sijoittamiseksi työsuhteeseen tehtävään. Viran tai tehtävän sopivuutta arvioitaessa on otettava huomioon virkamiehen ikä, koulutus, ammattitaito ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Lähtökohtana

on sijoittaminen sellaiseen virkaan tai tehtävään, jossa palvelussuhteen ehdot säilyvät entisellään. Autorekisterikeskusta koskee myös valtion virkamieslain ja valtion virkamiesten uudelleensijoittamisesta annetun asetuksen (725/87) mukainen yleinen menettely virkamiehen sijoittamiseksi uudelleen valtion palvelukseen. Tässä tapauksessa uudelleensijoittamisen hoitaa valtiokonttori.

Liikelaitoksen virkamiehen asemasta viran nimen muuttuessa voidaan todeta, ettei viran nimen muuttaminen aiheuta valtion virkamieslain mukaan muutoksia virkamiehen palvelussuhteen ehtoihin. Eri virkanimiin liittyvät eläke-edut vaihtelevat kuitenkin jossain määrin.

11 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälän mukaan tarkempia säännöksiä annettaisiin asetuksella. Niitä on tarkoitus antaa muun muassa hallituksen kokoonpanosta ja tehtävistä.

12 §. *Voimaantulo.* Laki Autorekisterikeskuksesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

Lailla kumottaisiin nyt voimassa oleva autorekisterikeskuksesta annettu laki ja asetus.

13 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentin mukaan lakiehdotuksen mukaiselle liikelaitokselle siirtyvät ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka nykyisin kuuluvat autorekisterikeskukselle. Säännöksen tarkoituksena on välttää epäselvät toimivalta- ja alistussuhteet lain voimaan tullessa sekä taata valtiolle kuuluvien oikeuksien, etujen ja velvollisuuksien säilyttäminen. Edelleen momentin tarkoituksena on turvata ulkopuolisten oikeudenhaltijoiden asema autorekisterikeskuksen organisaatiotyypin muuttuessa. Ehdotetun lain mukainen Autorekisterikeskus vastaisi niistä tehtävistä, jotka laissa ja asetuksessa olevien säännösten mukaan ovat kuuluneet autorekisterikeskukselle ja joita ei lailla tai asetuksella säädetä muun viranomaisen tehtäväksi.

Yleislain siirtymäsäännösten mukaisesti 2 ja 3 momentissa säädettäisiin henkilöstön oikeusasemasta uuteen organisaatioon siirryttäessä. Tarkoituksena on välttää epäselvyydet lain voimaan tullessa ja taata, että henkilöstön oikeudet ja velvollisuudet säilyvät tällöin muuttumattomina. Säännökset eivät estä toteutta-

masta laitoksen sopimuspalkkaisen johdon osalta mahdollisesti tarvittavia virkojen uudelleenjärjestelyjä.

Toimitusjohtajan ja ajoneuvohallinnon yksikön päällikön virat on tarkoitus perustaa 9 §:n mukaisesti. Jottei laitoksessa samanaikaisesti olisi sekä ylijohdajan että toimitusjohtajan virkaa, tulee ylijohdajan virka lakkauttaa.

Autorekisterikeskuksen tilinpäätös vuodelta 1992 laadittaisiin nykyisen käytännön mukaisesti, minkä vuoksi 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös tilinpitotehtävien hoitamisesta siirtymävaiheessa. Tällöin säilyy tilivuosien vertailukelpoisuus. Autorekisterikeskus siirtyy kuitenkin heti vuoden 1993 alussa omaan kassatalouteen. Vuoteen 1992 kohdistuvat menorästit vähennetään valtiolle tilitettävistä tulorästeistä.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lain 11 §:n nojalla annettavassa asetuksessa on tarkoitus säätää tarkemmin hallituksen kokoonpanosta mukaan lukien henkilöstöjärjestöjen edustus, hallituksen tehtävistä, virkojen perustamis- ja lakkauttamismenettelystä, ylimmän johdon kelpoisuusvaatimuksista sekä erorahan sekä toistuvan korvauksen maksamisperusteista. Lisäksi asetuksella voidaan tarkentaa viranomaistehtävien järjestelyä.

3. Voimaantulo

Laki Autorekisterikeskuksesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

4. Säättämisyjärjestys

Ehdotuksen mukainen laki voidaan säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Liikelaitosuudistuksen edellyttämät hallitusmuodosta poikkeavat säännökset sisältyvät yleislakiin, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Autorekisterikeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Hallinnollinen asema

Autorekisterikeskus on liikenneministeriön hallinnonalalla toimiva valtion liikelaitos.

Autorekisterikeskukseen sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87), jollei tässä laissa toisin säädetä.

2 §

Toimiala ja tehtävät

Autorekisterikeskus tuottaa liikelaitostehtävinä ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintipalveluja sekä kuljettajantutkintojen vastaanotto- ja ajokorttien rekisteröintiin liittyviä palveluja. Laitos hoitaa myös moottoriajoneuvoverolaissa (722/66) säädetyt varsinaisen moottoriajoneuvoveron maksuunpano-, kanto- ja tilitystehtävät sekä harjoittaa muuta laitoksen toimialaan liittyvää liiketoimintaa.

Autorekisterikeskuksen viranomaistehtävänä on:

1) pitää ajoneuvo-, ajokortti-, moottoriajoneuvovero- ja autokiinnitysrekisteriä;

2) ratkaista tyyppikatsastusta ja autokiinnitystä koskevat asiat;

3) käsitellä auto- ja moottoripyöräverosta annetussa laissa (482/67) sille säädetyt tehtävät ja moottoriajoneuvoveron lisäveroasiat;

4) hoitaa liikennetarvikkeiden kaupasta, asennuksesta ja korjauksesta annetussa laissa (570/78) säädetyt ja muut liikenneturvallisuuden parantamiseen liittyvät valvontatehtävät;

5) edistää liikenneturvallisuutta;

6) pyrkiä vähentämään ajoneuvoliikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja; sekä

7) huolehtia muista toimialaansa liittyvistä viranomaistehtävistä.

Asetuksella ja valtioneuvoston päätöksellä voidaan Autorekisterikeskukselle antaa myös muita sille soveltuvia tehtäviä sekä asetuksella tarkempia säännöksiä tehtävien jakautumisesta liikelaitos- ja viranomaistehtäviin.

3 §

Viranomaistehtävien järjestely

Viranomaistehtävien hoitamista varten on Autorekisterikeskuksessa erillinen ajoneuvohallinnon yksikkö, jonka päällikkö tai hänen määräämänsä poiketen siitä, mitä valtion liikelaitoksista annetussa laissa säädetään liikelaitoksen hallituksen ja toimitusjohtajan toimivalta, ratkaisee erityisesti laitokselle määrätty asiat, jotka koskevat:

1) lupia, valituksia ja poikkeuslupia;

2) valvonta- ja valtioneuvoston tehtäviä;

3) rekisterien pitämistä ja jotka ovat periaatteellisesti merkittäviä;

4) autokiinnitystä;

5) tyyppikatsastusta;

6) auto- ja moottoripyöräveroa; sekä

7) moottoriajoneuvoveron lisäveroa.

Ajoneuvohallinnon yksikön tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

4 §

Palvelutavoitteet

Autorekisterikeskuksen tulee huolehtia sen tehtäviin kuuluvien palvelujen tarkoituksenmukaisesta tarjonnasta ja niiden liikenneturvallisuutta edistävistä kehittämisestä liiketoiminnan edellytysten mukaisesti ottaen huomioon asiakkaiden sekä koko yhteiskunnan yleiset tarpeet.

5 §

Hinnoittelu

Asetuksella säädetään ne palvelut, joiden hinnoista tai hintojen yleisestä tasosta määrää valtioneuvosto.

Viranomaistehtävästä perittävä maksu määrätään enintään suoritteen tuottamisesta Autorekisterikeskukselle aiheutuvien kustannusten mukaiseksi.

6 §

Lainanotto

Autorekisterikeskuksella on oikeus ottaa eduskunnan suostumuksen rajoissa lainaa, jonka takaisinmaksuaika on vähintään vuosi.

7 §

Korvaukset

Jos Autorekisterikeskukselle määrätään merkittävä kannattamaton tehtävä tai velvoite, sen korvausta varten voidaan ottaa määräraha valtion talousarvioon tai siitä aiheutuva rasitus ottaa huomioon asetettaessa laitokselle tulostavoitteita. Autorekisterikeskus hoitaa tällaisen tehtävän liiketaloudelliset näkökohdat ja asetettu tulostavoite huomioon ottaen myönnetyn korvauksen ja tehtävästä kertyvien tulojen rajoissa.

8 §

Liikenneministeriön ohjaus

Eduskunnan hyväksyttyä valtion talousarvion sekä Autorekisterikeskuksen keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet sekä Autorekisterikeskuksen esitettyä alustavan tulos- ja rahoitussuunnitelmansa liikenneministeriö päättää:

1) Autorekisterikeskuksen palvelutavoitteis-

ta ja muista toimintatavoitteista eduskunnan ja valtioneuvoston hyväksymissä rajoissa;

2) tarvittaessa Autorekisterikeskuksen tulostavoitteen osista valtioneuvoston päättämän tulostavoitteen puitteissa; sekä

3) korvausten myöntämisestä Autorekisterikeskukselle.

9 §

Virkojen perustaminen ja lakkauttaminen

Toimitusjohtajan ja ajoneuvohallinnon yksikön päällikön viran perustaa ja lakkauttaa valtioneuvosto ja se eritellään valtion talousarviossa. Muut Autorekisterikeskuksen virat perustaa ja lakkauttaa sekä niiden nimet muuttaa Autorekisterikeskus.

10 §

Virkamiehen asema viran lakkauttamistilanteessa

Jos Autorekisterikeskus lakkauttaa viran, sen on ryhdyttävä toimenpiteisiin vakinaisen virkamiehen sijoittamiseksi laitoksen toiseen virkaan tai tehtävään, jota voidaan pitää hänelle sopivana. Jos uudelleen sijoittaminen ei ole mahdollista, on erorahasta ja toistuvasta korvauksesta voimassa, mitä valtion virkamieslaissa (755/86) ja eroraha-asetuksessa (726/87) säädetään.

11 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammiukuuta 1993.

Tällä lailla kumotaan autorekisterikeskuksesta 29 päivänä joulukuuta 1967 annettu laki (644/67) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Toimenpiteisiin tämän lain täytäntöönpanemiseksi voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa.

13 §

Siirtymäsäännökset

Autorekisterikeskukselle kuuluvat oikeudet

ja velvoitteet sekä sille laissa tai asetuksessa säädetty tehtävät siirtyvät tämän lain mukaiselle Autorekisterikeskukselle, jollei lailla tai asetuksella toisin säädetä.

Autorekisterikeskuksen virat siirtyvät tämän lain mukaisen Autorekisterikeskuksen viroiksi lukuun ottamatta ylijohdajan virkaa, joka lakkaa tämän lain tullessa voimaan.

Autorekisterikeskuksen henkilöstö siirtyy tämän lain mukaisen Autorekisterikeskuksen palvelukseen ja säilyttää aikaisempiin palvelussuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Tämän lain mukainen Autorekisterikeskus hoitaa lain voimaantuloa edeltävän tilivuoden toimintaan kohdistuvat, autorekisterikeskukselle kuuluneet tilinpitotehtävät.

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Liikenneministeri *Ole Norrback*